

**D O A
TOGETHER**

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง : พืชอาหาร พืชสมุนไพร พืชศาสตร์พื้นบ้าน

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชภัณฑ์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
ประจำเดือนสิงหาคม 2565

มันมือเสือ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dioscorea esculenta* (Lour.) Burkill.
วงศ์ DIOSCOREACEAE
ชื่ออื่น มันจั่วก มันอ่อน มันกะซาก มันกระจาก
มุยอา มันเตยยก มันอีเพิ่ม มันมั่ง

ไม้เถา เลื้อยได้สูงถึง 10 เมตร หัวสะสมอาหารเจริญ
แผ่ออกเป็นรูปนิ้วมือ รูปไม่สมมาตร รูปไข่ รูปทรงกระบอก หรือ
เกือบกลม อาจพบแขนงรากเล็กๆ คล้ายหนามที่หัวสะสมอาหาร
มีขนรูปตัว T ปกคลุมทุกส่วนยกเว้นหัวสะสมอาหาร ลำต้นรูปทรง
กระบอก กว้าง 3 - 12 มิลลิเมตร เลื้อยเวียนซ้าย มีหนาม ใบเดี่ยว
เรียงสลับ รูปไข่กว้างหรือเกือบกลม ปลายแหลม โคนเว้ารูปหัวใจ
ขอบเรียบ เส้นใบรูปนิ้วมือ 7 - 9 (11) เส้น ก้านใบยาว 6 - 14
เซนติเมตร มีหนาม หนามยาว 2.5 - 6.5 มิลลิเมตร ดอกออกเป็น
ช่อแบบดอกแยกเพศ ที่ซอกใบบริเวณใกล้ปลายยอด ช่อดอกเพศผู้
แบบช่อกระจุก ช่อดอกเพศผู้มีกลีบรวม 6 กลีบ เรียงเป็นวง 2 วง กลีบ
รวมรูปขอบขนานแคบ รูปรีแกมขอบขนาน รูปรีแคบ หรือรูปใบหอก
โคนเชื่อมติดกันรูปถ้วย เกสรเพศผู้ 6 อัน ช่อดอกเพศเมียแบบช่อ
คล้ายช่อเชิงลด ดอกเพศเมียมีกลีบรวม 6 กลีบ เรียงเป็นวง 2 วง
กลีบรวมรูปขอบขนานแคบ รังไข่ได้วงกลีบ รังไข่มีปีก 3 ปีก ผล
แบบผลแห้งแตก มีปีก

การกระจายพันธุ์ ประเทศไทยพบปลูกเป็นพืชอาหารในครัว
เรือนและพืชเศรษฐกิจในชุมชนทุกภูมิภาค
ปลูกมากในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ สุโขทัย
และชัยภูมิ เป็นพืชที่พบการกระจายพันธุ์
ตามธรรมชาติในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
พรรณไม้ต้นแบบในการตั้งชื่อวิทยาศาสตร์
เก็บจากประเทศเวียดนาม ปัจจุบันมีการ
กระจายพันธุ์ทั่วไปในทวีปเอเชีย นิวกีนิ
มาตาก็สกา และหมู่เกาะแปซิฟิก

การขยายพันธุ์ ใช้หัวสะสมอาหารขนาดเล็กปลูกในช่วง
เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม

การใช้ประโยชน์ มันมือเสือสามารถเก็บผลผลิตเพื่อการ
บริโภคได้เมื่อเถาเริ่มเหี่ยวคือตั้งแต่เดือน
ธันวาคม - กุมภาพันธ์ หัวสามารถนำมา
ประกอบอาหารคาวหวานได้หลากหลายเมนู
เป็นอาหารที่ให้พลังงานสูง มีสรรพคุณใน
การรักษาระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนของ
สตรีวัยหมดประจำเดือน ยังอุดมไปด้วย
ธาตุแคลเซียม แมกนีเซียม โพแทสเซียม
และกรดโฟลิก เป็นต้น

ผู้เรียบเรียง นางสาวปาจรีย์ อินทะสุข
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ